

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร (Elderly Quality of Life : Case Study in Elderly Assemblies in Bangkok)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวทิพย์อรุณ สมภู (Miss Tiparoon Sompoo)
แผนกวิชา/คณะ	คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ปี	อาจารย์ ดร.ธีระ สິนเดชารักษ์ 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านครอบครัว และปัจจัยทางด้านสังคม กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

การศึกษานี้ได้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งขนาดตัวอย่างในการศึกษา มีจำนวน 300 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนและเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง และมากถึงมากที่สุด และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ (1) คุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจ (2) คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม (3) คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (4) คุณภาพชีวิตด้านการพึ่งพาตนเอง (5) คุณภาพชีวิตด้านความพอใจ และคุณภาพชีวิตด้านชีวิตทางเพศ โดยคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจ ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการทดสอบตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการพึ่งพาตนเอง ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยด้านการทำกิจกรรม และปัจจัยด้านการมีบทบาท โดยมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 21 ตัวแปร พบว่า สามารถร่วมกันทำนาย คุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจได้ร้อยละ 3 คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมได้ร้อยละ 3.8 คุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคมได้ร้อยละ 1.6 คุณภาพชีวิตด้านการพึ่งพาตนเองได้ร้อยละ 1.5 คุณภาพชีวิตด้านความพอใจได้ร้อยละ 4.1 และคุณภาพชีวิตด้านชีวิตทางเพศได้ร้อยละ 18.6

และพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านร่างกายและจิตใจ มี 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรอายุ ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อม พบว่ามีทั้งหมด 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรระดับการศึกษา ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และตัวแปรการมีบทบาท ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านความสัมพันธ์ทางสังคม มีทั้งหมด 3 ตัวแปร คือตัวแปรระดับการศึกษา ตัวแปรแหล่งที่มาของรายได้จากบุตรหลาน ให้เปรียบเทียบกับกลุ่มบ้านอายุ และตัวแปรลักษณะของครอบครัวขยายเปรียบเทียบกับครอบครัวเดี่ยว ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านการพึ่งพาตนเอง มี 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรการดูแลสุขภาพอนามัย ตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านความพอใจ มี 2 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษาและตัวแปรสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตด้านชีวิตทางเพศ มี 4 ตัวแปร คือ ตัวแปรอายุ ตัวแปรสถานภาพการทำงาน ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรการทำกิจกรรม

จากการศึกษาอาจกล่าวสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระสำคัญที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม (คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ) ใน 6 องค์ประกอบ คือ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน แหล่งที่มาของรายได้จากบุตรหลานให้เปรียบเทียบกับกลุ่มบ้านอายุ ลักษณะของครอบครัวขยายเปรียบเทียบกับครอบครัวเดี่ยว การดูแลสุขภาพอนามัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การสนับสนุนทางสังคม การทำกิจกรรม และการมีบทบาท

Abstract

The objectives of this thesis, "Elderly Quality of Life : Case Study in Elderly Assemblies in Bangkok," were to study quality of life of the elderly in Bangkok area and to analyze relationship between background variables, family factors, and social factors and quality of life.

The samples were 300 subjects who were obtained by multi-stage sampling and interviewing method was used to collect data. Reliability of the instrument was tested by using Cronbach Alpha Coefficient. Statistics analysis techniques were factor analysis and multiple regression analysis.

The results of the study showed that the quality of life of the elderly in general is at the moderate, high and highest levels. The quality of life of the elderly consists of six components which include: (1) physical and mental, (2) environmental, (3) associational, (4) self-reliance, (5) satisfied, and (6) sexual aspect. The most important dimension is the physical and mental aspect of quality of life of the elderly.

As the results of testing for independent variables influencing the quality of life of the elderly that were personal background, self-reliance, social support, activities, and role factors which were all with 21 independent variables. All those independent variables predict the physical and mental aspect of quality of life of the elderly at 3%, environmental aspect at 3.8%, associational aspect at 1.6%, self-reliant aspect at 1.5%, satisfied aspect at 4.1%, and sexual aspect at 18.6%.

To consideration the variables influencing quality of life of the elderly in several aspects as follows: (1) age could predict physical and mental quality of life; (2) educational level, physical environment, and role together could predict environmental quality of life; (3) educational level, the comparison between the family financial support group and the living on a pension group, and the comparison between extended and nucleus family could predict associational quality of life; (4) health care could predict self-reliant quality of life; (5) educational level and physical environment

together could predict satisfied quality of life; (6) age, occupational status, social support, and activity together could predict sexual quality of life.

From these results, it may concluded that the important independent variables that could predict all six components of quality of life of the elderly were age, educational level, occupational status, the comparison between the family financial support group and the living on a pension group, and the comparison between extended and nucleus family could predict associational quality of life, health care, physical environment, social support, activities, and role.